

Figur 36. Rust-Pil (*Salix cinerea* subsp. *oleifolia*). A. Hunblomst (= næsten moden kapsel) med støtteblad (tv.) og nektarium. B. Bladunderside og -rand. C. Kvist med blade. D. Fodflig (akselblad). E. Basis af bladstilk, knop og stykke af ét år gammel kvist. F. Afbarket 4 år gammel kvist med ribber. G-L. Blade. - Fra Christensen & Nielsen 1992: Fig. 1.

SALIX	1991	1992	1993	1994	1995	TAXON TOTAL
alba	2	6	6	9	7	30
alba x babylonica	0	2	8	2	0	12
alba x fragilis	14	24	23	23	29	113
alba x pentandra	4	5	3	11	3	26
aurita	2	26	41	38	29	136
aurita x caprea	0	0	0	1	0	1
aurita x cinerea	0	5	4	5	11	25
aurita x repens	0	7	5	11	3	26
aurita x viminalis	0	0	0	1	0	1
babylonica cv. Tortuosa	0	1	0	0	0	1
babylonica x fragilis	0	0	2	0	0	2
calodendron	0	0	1	0	1	2
caprea	1	4	9	9	11	34
caprea x cinerea	0	1	2	5	2	10
caprea x viminalis	5	15	24	34	14	92
cinerea subsp. cinerea	3	8	17	33	8	69
cinerea x myrsinifolia	0	0	0	0	1	1
cinerea subsp. oleifolia x phyllicifolia	0	1	0	0	0	1
cinerea x repens	1	0	0	0	0	1
daphnoides	2	5	11	6	5	29
daphnoides subsp. daphnoides	0	0	1	1	0	2
dasyclados	3	6	5	12	9	35
fragilis	1	6	4	3	2	16
fragilis x pentandra	4	3	9	11	1	28
fragilis x triandra	0	0	1	0	0	1
hastata subsp. vegeta	0	2	3	3	0	8
myrsinifolia	3	5	8	7	2	25
pentandra	5	6	8	10	6	35
purpurea	4	1	5	3	1	14
purpurea x repens	0	0	1	3	1	5
purpurea x viminalis	1	2	5	1	8	17
repens	0	0	1	4	10	15
repens subsp. argentea	0	2	17	31	12	62
repens subsp. repens	1	5	10	22	5	43
repens subsp. rosmarinifolia	0	0	0	1	0	1
repens x viminalis	0	0	0	1	0	1
stipularis	0	2	1	3	0	6
triandra	1	2	5	3	0	11
triandra x viminalis	1	8	9	5	6	29
viminalis	4	3	3	9	5	24
TOTAL	62	163	252	321	192	990

Tabel 1.

Tabel 1 (til venstre). Danske Pile. Oversigt over antal herbarieksemplarer studeret af forfatteren for Atlas Flora Danica projektet [1991-1995]. Disse eksemplarer udgør den væsentligste del af baggrundsmaterialet for bestemmelsesnøglen til Pil i Danmark. Tabellen (søjlen TAXON TOTAL) giver et vist indtryk af hvilke pile, der er almindelige i Danmark. Man skal dog være opmærksom på, at der ikke er belægstvang på visse almindelige pilearter (f.eks. Selje-Pil, Alm. Grå-Pil og Femhannet Pil), som derfor er underrepræsenterede i herbariematerialet, således som det fremgår af figur 37. På den anden side er der belægstvang på alle pilehybrider, hvorfor deres hyppighed kan vurderes med ret stor sikkerhed (se også figur 38).

Atlas Flora Danica; SALIX arter

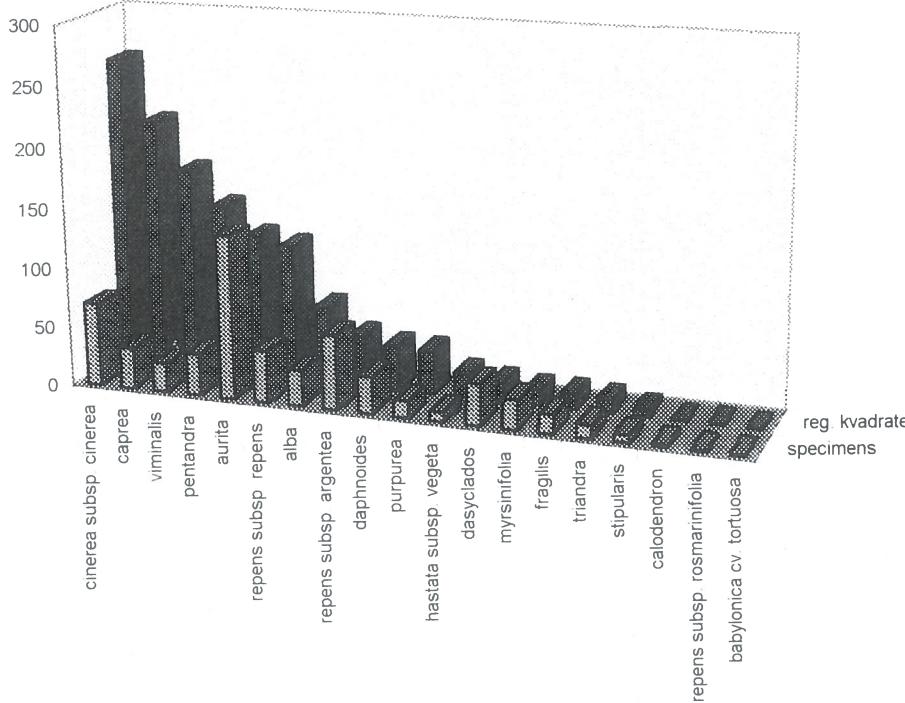

Fig. 37. Danske pilearter. 3D-diagram med angivelse for hver art af antal registrerede kvadrater i Atlas Flora Danica projektets database (1991-1995, samt enkelte fra 1996) og antal herbarieksemplarer studeret af forfatteren for projektet 1991-1995.

Atlas Flora Danica; SALIX hybrider

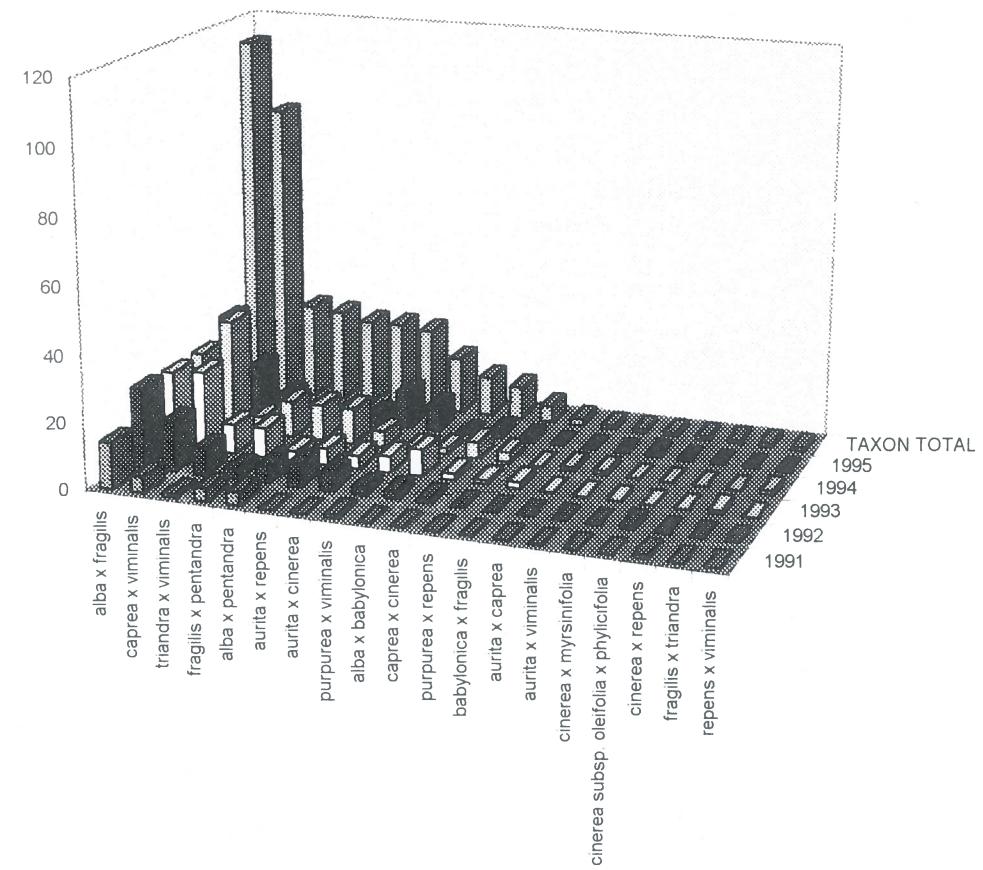

Fig. 38. Danske pilehybrider. 3D-diagram af antal herbarieksemplarer studeret af forfatteren for Atlas Flora Danica projektet 1991-1995.

Fig. 39. Udbredelsen i Danmark af: 1. Alm. Krybende Pil (*Salix repens* subsp. *repens*), 2. Gråris (*Salix repens* subsp. *argentea*), 3. Spyd-Pil (*Salix hastata* subsp. *vegeta*), og 4. Sort Pil (*Salix myrsinifolia*). Baseret på de hidtil registrerede oplysninger i Atlas Flora Danica projektet.

Vilde og forvildede arter af Røn (Sorbus) i Danmark

H. Nielsen & K. Thinggaard

Hovedproblemet ved bestemmelse af slægten Sorbus i Danmark er afgrænsningen af *S. intermedia* (Selje-Røn) fra nogle lignende arter. Den kan forveksles med den sjældne *S. hybrida* (Finsk Røn), samt med de plantede og forvildede arter *S. mougeotii* (Vogéser-Røn), *S. austriaca* ("Østrigsk Røn") og *S. latifolia* (Bredbladet Røn). De sidstnævnte tre arter er knap nok omtalt i den danske bestemmelsesliteratur. Naturligt forekommende hybrider er yderst sjældne, og er ikke inkluderede i denne foreløbige nøgle.

Nøglen er udarbejdet på grundlag af et ret begrænset dansk materiale og skal derfor betragtes som foreløbig. Den er bl.a. skrevet med den hensigt at gøre inventørerne mere opmærksomme på de upåagtede taxa, som kan forveksles med den hyppigt forekommende *S. intermedia*.

Nøglenes beskrivelser er baseret på fuldt udviklede løvblade fra ikke-blomstrende skud. Blade fra stødkud og unge planter kan ikke anvendes. Når man indsamler Sorbus til bestemmelse, skal man tage kviste med veludviklede blade fra lysekspónerede dele af træet, gerne en 2-årig gren med både langskud og kortskud. Modne frugter er en stor hjælp ved afgrænsning af *S. intermedia* mod de arter, hvis blade ligner dennes.

1. Bladet uligefinnede eller med mindst 3 par veladskilte småbladlignende afsnit ved basis 2
- Blad hele eller højest med 1-2 par veladskilte småbladlignende afsnit ved basis 3
2. Bladets endeafsnit af nogenlunde samme form og størrelse som de sidestillede afsnit, enkelt savtakket - Fig. 1 .. 1. *Sorbus aucuparia*
- Bladets endeafsnit m.el.m. rhombeformet og tydeligt bredere end de sidestillede afsnit, snittelt, lappet el. savtakket - Fig. 2 ..... 2. *S. meinichii* s.l.
3. Bladet oftest med 1-2 par veladskilte småbladlignende afsnit ved basis 4
- Blad dobbelt savtakkede til lappede, sj. fligede ved basis (blade fra stødkud og opvækst kan have veladskilte småbladlignende afsnit) 6
4. Blad dobbelt så lange som brede eller længere, ialt med 12-15 par sidenerver - Fig. 3 ..... 3. *S. quercifolia* hort.
- Blad oftest ca. halvanden gang så lange som brede, ialt med 7-10 par sidenerver 5

5. Bladafsnit og bladflige m.el.m. tilspidsede, normalt bredest neden for midten - Fig. 4 ..... 4. *S. hybrida*
- Bladafsnit og bladflige bredt afrundede, altid bredest oven for midten - Fig. 5 ..... 5. *S. sp.* (*S. aucuparia x hybrida?*)
6. Blade som regel med 3-5 par langt tilspidsede og smalt trekantede bladflige. Undersiden grøn, glat eller evt. spredt håret - Fig. 6 ..... 6. *S. terminalis*
- Blade hele, eller noget delte med 5-12 par, som regel butte, bladflige. Undersiden grålig, m.el.m. tæt filthåret 7
7. Blade med tydelige lapper, der deler bladpladen fra 1/6 til 1/3 ind mod midtnerven 8
- Blade hele, uregelmæssigt og groft tandede, evt. dobbelt savtakkede 11
8. Blade højst 1,5 gange længere end brede, oftest næsten lige så brede som lange; bladafsnit altid spidse, bredt trekantede og markant savtakkede - Fig. 7 ..... 7. *S. latifolia* s.l.
- Blade oftest 1,5 til 2 gange så lange som brede; bladafsnit aldrig trekantede, men m.el.m. butte og uregelmæssigt savtakkede 9
9. Blade med 6-9 par sidenerver - Fig. 8. Bladoversiden relativt mat, bladundersiden med tæt gulgrøn til gulbrun filt. Modne frugter orange til brunlige, altid tydeligt længere end brede, og med talrige lenticeller .... 8. *S. intermedia*
- Blade med 9-12 par sidenerver. Bladoversiden relativt skinende. Bladundersiden med hvidlig filt. Modne frugter skinnende røde 10
10. Blade bredest nær midten. De tandede bladafsnit overlapper aldrig hinanden - Fig. 9. Moden frugt 9-10(-11) mm, kugleformet, undertiden lidt længere end bred ..... 9. *S. mougeotii*
- Blade bredest lidt under midten. De tandede bladafsnit overlapper oftest hinanden - Fig. 10. Moden frugt 10-13 mm, kuglerund ..... 10. *S. austriaca*
11. Blade altid bredest ovenfor midten, med smalt kileformet basis. Busk eller lille træ, sjældent over 2 m - Fig. 11 ... 11. *S. rupicola*
- Blade bredest omkring midten, med afrundet eller bredt kileformet basis. Træ, op til 15 m - Fig. 12 ..... 12. *S. aria* s.l.
(NB! Hvis bladene er markant dobbelt savtakkede og bredest lidt under midten, så se evt. former af *S. latifolia* eller *S. decipiens* - fig. 13).

1. *S. aucuparia* L. (Alm. Røn) forekommer almindeligt i hele Danmark, både som vild og plantet. Flere lignende arter plantes, men er ikke konstateret som forvildede. De kan dog være oversete. - Fig. 1.

2. *S. meinichii* (Lindb.) Hedl. s.l., også omfattende *S. teodorii* Liljefors, m.fl. (Fager-Røn i bred forstånd) er en gruppe apomiktiske småarter, der er opstået ud fra krydsninger mellem *S. aucuparia* og *S. hybrida*. De plantes sjældent i Danmark. Eventuelle vilde forekomster i Danmark kan være lokale former af den oprindelige krydsning. Se også "Rønne-Røn" (nr. 5, nedenfor). - Fig. 2.

3. *S. x semipinnata* (Roth) Hedl. s.l., også omfattende *S. quercifolia* hort. (Aksel-Røn x Alm. Røn). Sjælden hybrid, der ikke er påvist som vildtvoksende i Danmark. Navnet "*S. quercifolia* hort." bruges om en dyrket form af denne hybrid, der forekommer som plantet hist og her i Danmark. - Fig. 3.

4. *S. hybrida* L. (Finsk Røn) forekommer vildt på Bornholm, men er nu yderst sjælden der. Den plantes også som parktræ andre steder i Danmark. Nogle få forekomster i Nordjylland og Nordsjælland må formentlig regnes for forvildede. - Fig. 4a og 4b.

5. *S. sp.* (evt. *S. aucuparia x hybrida?* - "Rønne-Røn"). Et lille krat i en plantage nord for Rønne har i mange år været antaget at bestå af *S. hybrida*. Det menes nu, at planterne ikke tilhører denne art, men at det sandsynligvis er hybrider mellem *S. aucuparia* og enten *S. hybrida* eller *S. intermedia*. Blomstring/frugtsætning er ikke rapporteret. - Fig. 5.

6. *S. terminalis* (L.) Crantz (Tarmvrid-Røn) har sine nordligste, vilde forekomster i Danmark (Sydsjælland, Møn og Nordborneholt). Den plantes kun sjældent og forvilder sig tilsyneladende slet ikke. - Fig. 6.

7. *S. x latifolia* (Lam.) Pers. s.l., også omfattende *S. decipiens* (Bechst.) Irm., m.fl. (Bredbladet Røn i bred forstand) er en gruppe af apomiktiske småarter, der er opstået ud fra krydsninger mellem Aksel-Røn og Tarmvrid-Røn. Flere af disse plantes i Danmark, men forvilder sig kun meget sjældent. En af dem, *S. decipiens* ("Narre-Røn"), ligner Aksel-Røn, men er har dobbelt savtakkede blade. - Fig. 7 og 13.

8. *S. intermedia* (Ehrh.) Pers. (Selje-Røn) regnes for vild på Bornholm og omkring den sydlige Østersø, men det naturlige udbredelsesområde kan ikke længere afgrænses. Forekommer nu almindeligt som plantet og forvildet over

• hele Danmark; mange steder er den endda fuldt naturaliseret. Det er ikke påvist, at denne apomiktiske art kan krydse med andre arter i naturen. - Fig. 8a og 8b.

9. *S. mougeotii* Soy.-Will. & Godr. (Vogéser-Røn) plantes nu ofte i stedet for (og sammen med) *S. intermedia*. Den er så småt begyndt at forvilde i Danmark, men er overset. Hjemmehørende i Vesteuropas bjergegne. - Fig. 9.

10. *S. austriaca* (G. Beck) Hedl. ("Østrigsk Røn") plantes sammen med *S. intermedia* og *S. mougeotii*, men vist temmelig sjældent. Den er en nærlægning af *S. mougeotii*, men stammer fra Centraleuropas bjergegne, og er endnu ikke kendt som forvildet i Danmark. - 10a og 10b.

11. *S. rupicola* (Syme) Hedl. (Klippe-Røn) forekommer vildt i klippeterrænet langs Bornholms nordkyst, og iøvrigt på De britiske Øer og spredt langs Skandinaviens klippekyster. Den plantes næppe i Danmark. - Fig. 11.

12. *S. aria* (L.) Crantz s.l. (Aksel-Røn i bred forstand). Denne vanskeligt bestemmelige artsgruppe findes vildtvoksende i Mellemeuropa og på Balkan. Flere af disse taxa plantes i Danmark, og i det mindste *S. aria* ssp. *aria* forvilder. Der findes haveformer med permanent hvid filt på begge bladsider. - Fig. 12.

Danske navne i gåseøjne anvendes her for første gang.

Fig. 1-4. Løvblade af Sorbus. 1. *S. aucuparia* (Alm. Røn); 2. *S. meinichii* s.l. (Fager-Røn); 3. *S. x semipinnata* s.l.; 4a og 4b. *S. hybrida* (Finsk Røn).

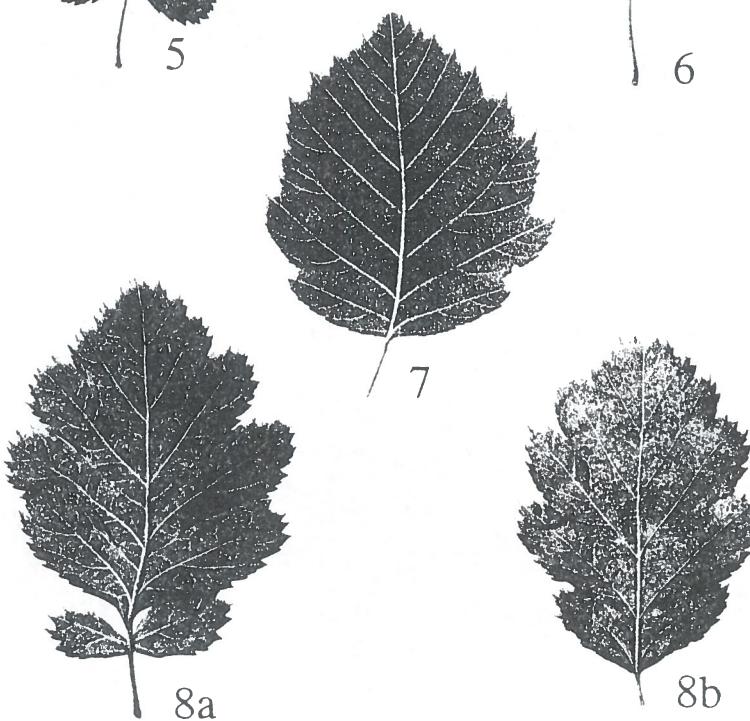
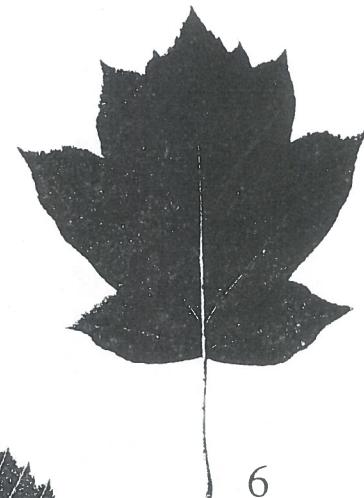
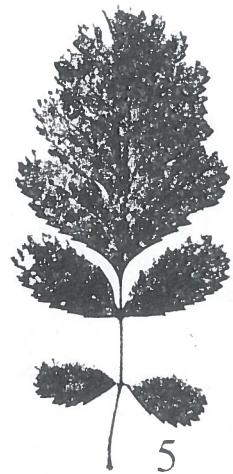

Fig. 5-8. Løvblade af Sorbus. 5. *Sorbus* sp. ("Rønne-Røn"); 6. *S. terminalis* (Tarmvrid-Røn); 7. *S. x latifolia* (Bredbladet Røn); 8a og 8. *S. intermedia* (Selje-Røn), 8a viser et afvigende blad fra et stødkud.

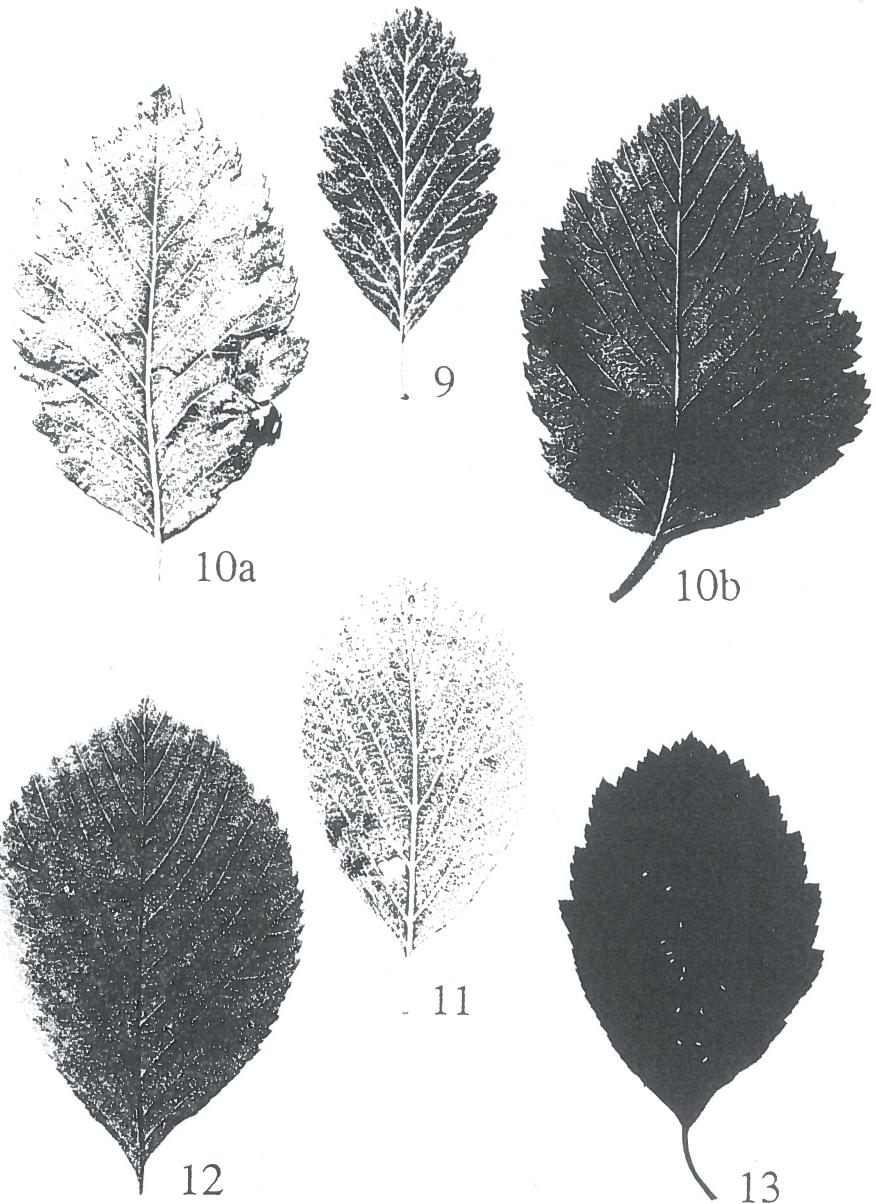

Fig. 9-13. Løvblade af Sorbus. 9. *S. mougeotii* (Vogéser-Røn); 10a og 10b. *S. austriaca* ("Østrigsk Røn"); 11. *S. rupicola* (Klippe-Røn); 12. *S. aria* (Aksel-Røn); 13. *S. decipiens* ("Narre-Røn")